

Memoria del Beato Josemaría Escrivá

Javier Echevarría
Entrevista con Salvador Bernal
Rialp, Madrid 2000.
357 pàgs.

Salvador Bernal és ben conegut com a autor de dues excel·lents biografies —del Beat Josepmaria Escrivà, fundador de l'Opus Dei, i d'Álvaro del Portillo, el seu primer successor—, a través de les quals es pot traçar la història de la Prelatura de la Sant Creu i Opus Dei, en el temps en què ells dos menaren la Institució. Per això tothom ha de veure bé que aquest llibre, que recull una entrevista amb l'actual Prelat, se'l consideri més aviat una obra de la persona entrevistada, per diverses raons ben vàlides, i no solament perquè en l'edició es posa en primer terme el nom de Javier Echevarría, i després, el seu.

Mons. Echevarría, en el seu moment, havia hagut de preparar la seva declaració sobre la vida i les virtuts heroïques de Mons. Escrivà de Balaguer en el procés que dugué a la seva beatificació, i havia tingut com a principals ajudes el coneixement que pogué arribar a adquirir del personatge, després de tractar-lo dia a dia, sense interrupció, d'ençà que, a partir del 1950, vivint ja a Roma, tingué una relació molt directa amb ell, i la notabilíssima memòria de qui, al llarg de tots aquests anys, ha estat capaç de recordar i reconstruir les converses i comentaris del fundador de l'Opus Dei, amb el treball diari de prendre notes que havien de servir per a perpètua memòria amb vista a la història d'una de les figures més destacades de l'Església en tots els temps: tant per l'encàrrec diví de fundar l'Opus Dei, com pels carismes amb què Déu l'enriquí a benefici de tots els fidels cristians.

Amb la identificació personal d'aquest testimoni privilegiat de la vida de Mons. Escrivà, en tots els àmbits —domèstics i públics—, amb el missatge espiritual d'aquest, per mitjà de l'exemple, de la seva conversa, i fins i tot de nombroses afectuoses advertències que en rebia, i a les quals sovint al·ludeix; és una mostra de l'impacte espiritual que el fundador de l'Opus Dei ha produït en els milers de fidels de la Prelatura i en els milions de lectors de les seves obres d'espiritualitat o dels qui han vist gravacions de diferents moments de la seva activitat pastoral.

La intervenció de Salvador Bernal, expert en el tema, que ha tingut accés a aquesta documentació de primera mà, consisteix més que en preguntes —ja que haurien estat només un artifici literari no

gaire autèntic, perquè les respostes no havien de ser, en la major part dels casos, una novetat— sinó a suggerir qüestions, a subratllar la importància d'alguns punts —com pot ser l'amor a la llibertat i l'afany d'actuar amb justícia i equitat, o el caràcter secular dels fidels de l'Opus Dei—, a donar ocasió perquè una contesta amb reconeguda autoritat deixi sense pes un prejudici que el desconeixement de la personalitat de Mons. Escrivà hagi pogut haver motivat en algú.

Es va combinant al llarg del llibre el tractament de tot allò que es refereix al tremp humà de la seva personalitat i la descripció de les seves virtuts heroïques, tant en els detalls pràctics de la seva actuació —descripció detallada de les normes de la seva pietat, o la manera de tractar les coses materials o de viure l'ordre— com en les àmplies perspectives amb què contemplava els esdeveniments en el temps i en l'espai.

Es veu com la seva vivència de la condició de fill de Déu esdevé en els seus ensenyaments el fonament de la vida espiritual d'aquells que aprengueren d'ell, i també s'observa que moltes de les maneres d'expressar els valors ascètics i espirituals han arribat a ser patrimoni comú, mitjançant alguns grans esdeveniments de la vida de l'Església, com ara el Concili Vaticà II.

I encara que en la vida del Beat Escrivà brillà sobretot la normalitat de la vida ordinària, l'autor ha referit alguns fets que no s'expliquen naturalment i que venien a confirmar per part de Déu la genuïtat de la seva missió. No hi manquen alguns favors extraordinaris fets en vida.

Per als qui no els és completa novetat el contingut del llibre, serà motiu de goig, i també d'utilitat pràctica, no solament repassar els temes que ja han après en els escrits de Mons. Escrivà o en els comentaris d'altres sobre la seva aportació a la història de l'Església i de la cultura, sinó també trobar-los expressats en uns texts nous, molts d'ells fins ara inèdits, plens d'humanitat, sorgits en un ambient de confiança, i en els quals brillen unes maneres de dir les coses que reflecteixen aquell "do de llengües" de què ell parlava i que eren capaces de colpir amb la seva senzillesa unida a una perfecció literària: mou a aconseguir, amb l'aprofitament del temps, com ell deia, "dies de 48 hores"; parla de la combinació, en cada persona, d'un numerador propi i d'un denominador comú amb els altres; remarca que, escampant doctrina i pietat, estem donant, en realitat, encara que no ho sembli, "llebre per gat"; o hi surt la diferència entre bondat i bondadositat, que apareix com un neologisme que ell va encunyar; o quan aconsella exercitar la memòria amb "el paper i el llapis, o l'agenda i el llapis"; o vol prevenir davant cinc raonaments inadequats, que no dubtava a qualificar de "diables": "és que, pensava que, creia que, demà, després".

La universalitat de l'esperit del personatge que és objecte d'aquests records, que ja el visqueren, de fet, abans del trànsit de Mons. Escrivà, el 26 de juny de 1975, als 73 anys, persones de totes les ètnies, llengües i cultures, en tots els continents, ve realçat per les referències concretes als indrets d'on estigué o dels quals ell parlà. Des de la perspectiva de l'àmbit de difusió d'aquesta revista, no volem deixar de notar que la primera intervenció de l'entrevistador situa la

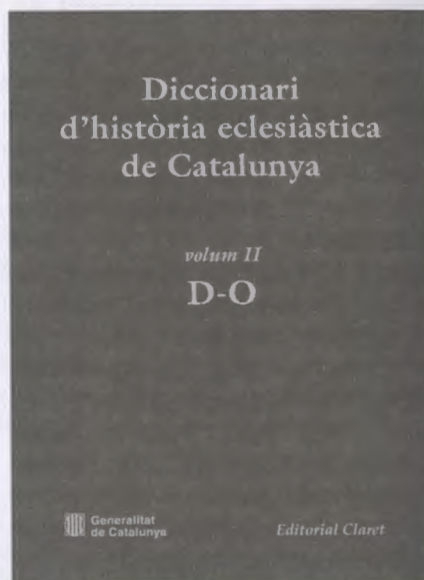
qüestió en una memorable tertúlia a l'Escola Esportiva Brafa, a Barcelona, l'any 1972; i que ens és fàcil fixar-nos en el fet que la guarició sobtada, després d'un shock anafilàctic, d'una greu diabetis que l'afectà durant molts anys, es produí el dia de la festa de la Mare de Déu de Montserrat, el 27 d'abril del 1954. També hi ha un entrançable record familiar sobre els exàmens de batxillerat que realitzava a l'Institut de Lleida. S'al·ludeix a l'ús que va fer d'un llibre de valor didàctic, una edició feta a Barcelona, del material dels quatre evangelis, en una combinació d'elements entremesclats i en un cert ordre cronològic, preparat pel que fou el cardenal Gomà, encara que no s'esmenta cap especial relació amb la figura de l'autor.

A part la importància bàsica en la seva pietat doctrinal, del paper dels misteris de la Santíssima Trinitat i de Jesucrist, Déu Perfecte i Home Perfecte, en la seva vida interior, i de la tendresa de la seva devoció a la Mare de Déu, es destaca en la lectura del llibre el seu amor apassionat —i encomanadís— a l'Església, i l'afecte amb què va tractar sempre els diversos Sants Pares amb els quals coincidí a Roma: Pius XII, el beat Joan XXIII, i Pau VI, els seus pròxims col·laboradors, i els bisbes de les Esglésies locals, que agraïen la seva dedicació i la dels fidels de l'Opus Dei per al bé dels habitants de les respectives diòcesis.

Ferran Blasi Birbe

Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya. Volum II, D-O.

Generalitat de Catalunya i
Editorial Claret.
Barcelona 2000
773 pàgines.

Tenim ja a les nostres mans el segon volum del *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya* dirigit pels historiadors Ramon Corts, Joan Galtés i Albert Manent, amb la valuosa i necessària col·laboració de nombrosos i prestigiosos historiadors, pal·leografs, teòlegs, escriptors, musicòlegs, sociòlegs i molts altres investigadors en totes aquelles diverses branques afins a la Història. Aquest segon volum abasta les veus compreses entre les lletres D i O.

Com ha afirmat el Dr. Galtés, dins el marc geogràfic de l'anomenada província eclesiàstica Tarraconense en els seus límits

actuals, gairebé equivalents a Catalunya, el *Diccionari* vol abastar qualsevol manifestació rellevant de la nostra Església al llarg dels dos mil·lennis de la seva història». Creiem que ho ha aconseguit amb escreix, perquè no solament es limita *stricto sensu* als esdeveniments eclesials, sinó també estudia molts altres aspectes de la història de Catalunya relacionats també *lato sensu* amb l'Església al nostre país.

En el present volum podem destacar en primer lloc l'estudi complet de dues —Girona i Lleida— de les vuit actuals diòcesis, perquè les altres sis es reparteixen entre els volums I i III; aquest últim s'ha de publicar dintre de pocs mesos. D'altra banda, també hi ha una menció especial per dues diòcesis ja desaparegudes, la d'Egara i la d'Elna. En segon lloc, podem també fer ressaltar totes aquelles entrades, dintre de les lletres que comprèn aquest volum, que fan referència als ordes i congregacions que han tingut i tenen un gran pes a Catalunya com són, entre d'altres, els dominics, escolapis, felipons, franciscans, jesuïtes, mercedaris, maristes i un llarg etcètera. Estudia també aquells moviments, associacions i grups apostòlics que tenen empenta avui dia, com són els focolars, equips de la Mare de Déu, Hora-3, i alguns més que treballen arreu del país. També s'hi troba la prelatura personal de l'Opus Dei, que des de la dècada dels quaranta del segle XX és present a Catalunya.

Dels monestirs vénen ben presentats la història i els resums d'abaciologies i priorologies, destacant potser el més conegut, el de Montserrat. També trobem unes sintètiques biografies dels més emblemàtics abats del monestir de la santa

muntanya, com han estat els abats Muntades, Deàs, Marçet, Escarré i Just. Altres figures de l'Església a Catalunya són tractades amb gran encert, com van ésser els sants Fructuós, Oleguer, Ot, Vicent Ferrer, Galderic, Enric d'Ossó, els beats Ramon Llull i Bonaventura Gran; la reina Elisenda de Montcada, fundadora del monestir de Pedralbes, el bisbe i teòleg Francesc Eiximenis, l'abat Oliba i el bisbe Morgades; els cardenals Isidre Gomà, Vicent Enrique i Tarancón i Narcís Jubany; el controvertit bisbe Irurita; el monjo Gerbert, més tard Papa Silvestre II; teòlegs i homes d'Església, ja traspassats, com han estat Ramon Muntanyola, Miquel Melendres, Antoni Griera, Joan B. Manyà, Joan Gabernet, Miquel d'Esplugues, Miquel Estradé, Josep Maria Llovera, Josep Gudiol, Eufemià Fort, Eduard Junyent, etc.; escriptors, mecenes i artistes com Maragall, Folch i Torres, Claudi López Bru i Antoni Gaudí; el famós rector de Vallfogona, Vicent Garcia. També moltes figures actuals, que no esmento perquè aquí sí que hauríem de tornar a parlar d'un llarg etcètera de personatges ben coneguts a casa nostra: tots ells tenen el seu lloc en el *Diccionari*.

Voldria també destacar els articles sobre la història de l'Església a Catalunya, la Inquisició i el dominic-inquisidor Nicolau Eimeric, l'erasmisme i la seva influència, el jansenisme i el gal·licanisme, la desamortització i les seves conseqüències, els corrents integristes del segle XIX, el modernisme, etc. També hem de fer esment de les veus martirologi, historiografia a Catalunya, esglésies evangèliques i ortodoxes, francmaçoneria, hospitals de l'Església i moltes altres que podem buscar. Vull subratllar, d'altra banda, tot allò que es refereix a cultura